

(BARAÑA), DCEC (MARAÑA). Però és clar que això s'allunya totalment de *frana* i més encara del nostre *frau* i afins. — ¹⁰ Apareix després en diverses glosses i fins esdevé lloc comú en el baix llatí (veg. la cita del tardà Alonso de Palencia en el *DECH* article FRACCIÓN, nota 1). Es pot tenir en compte també una glossa de les de Scaliger (*CGL* v, 600.2; i Osbern, Panormia, 243): «*fragus: recurvatio populitis quae et suffraginatio*», significat que precisament coincideix amb el duplicat semàntic, assenyalat per Rohlfes (*l. c.*) a Calàbria, entre el *suffrània* que ja he anotat de Tortona, i Cosenza *suffrainna* «ingüine», evident proliferació semàntica del llatí *SUFFRAGO*, -INIS, 'SOFRAJA'. Tot això ja és terreny ambigu, més o menys trontollant, i amb possibilitats diverses; val a dir que totes explicables pel fet fonamental que *SUFFRAGO* també ve d'un derivat de *FRANGERE*, i per tant un possible rebutjament de la realitat d'això sempre seria només relatiu, i hi restaria algun fons de cert. — ¹¹ Hi ha un cas en què això és reproduït, i en aquest l'explicació analògica i secundària és forçosa, que és en *grau* (terme també topogràfic): que el *DAG.* documenta com a f. per a «escala, graderia, escaló, grada» en 5 docs. vigatans i barcelonins dels ss. xv i xvi, i avui a Guissona, i també una vegada la *grau* de *Murvedre* (S. xv) per a la gola portuària d'un riu. També hi ha la *Grau* i *Les Graus* en dos llocs de la vall de Vilallonga de Ter. No crec que això pugui ser simplement una espècie de dissimilació de labialitat, un poc comparable a la *u* < *lo u*. En el mateix Tregurà hi ha, segons Amigó-Pascual *La Roure*: però no és verament comparable amb això, perquè en *Roure* la *u* segueix una vocal tònica labial — el cas vulgar — i no en *grau*. El cas de *grau* prova realment que en aquesta mena de mots en -*au* la feminització secundària és possible, i per tant no hi ha objecció decidida a fer a tal interpretació; però el cas resta ben poc freqüent, i el gènere masculí en el cas de *frau* està incomparablement menys documentat que en *grau*, ⁴⁰ garantint aquest també (a diferència de l'altre) per una etimologia palesa. — ¹² Damunt mateix d'Arles de Tec (el lloc dels ploms sorotàptics) hi ha, a la frontera franco-espanyola, la cresteria desfregada i trencadíssima del Roc de *Fraussa*, i la seva llarga carena plena de portells i enderrocs, entre Maçanet de Cabrenys i Costoja (bàrbarament algú ha dit *Roc de Fransa*, com si França hagués arribat fins allà ans de 1656): en el país es diu *fráus* (com ja constatava CA Torras i jo vaig verificar en els pobles veïns, 1930, 1958, 1959, 1960, etc.). Sembla evident pel sentit que ací ha d'entrar el mot *frau* (tot allò, en efecte, són *afraus*). Però si fos formació llatina seria impossible. Amb una formació sorotàptica de participi present femení *FRÁGONTIA ho tindriem explicat com 'la serra que es trenca, la serra de les *afraus*' > *Fráonça > *Frau(n)sa*. Evolució paral·lela a la dels participis grecs, etc.: βαίνουσα < *báimontia* 'la que va o camina', γέμουσα < *gémontia* 'la que s'omple', γαμοῦσα 'la que es casa', etc. — ⁶⁰

¹³ Pieri, o. x., p. 334, assenyala *Brana* com a variant de *frana* en la toponímia d'una part de Toscana o Apennins. Llavors aquesta forma seria la correspondència cèltica de *frana*, amb l'equivalència normal BH > cèlt. *b-*, allà mateix on començaven els cèltes cisalpins. — ¹⁴ Joan Sales i Vallès, tan coneixedor d'aquelles terres, no ha aconseguit, però, trobar confirmació del mot.

FRAU, m., pres del ll. *fraus*, -dis, 'mala fe', 'engany', 'perjudici', mot que en llatí era femení i es tornà masculí en català a causa de la terminació. □ 1.º doc.: 1271.

En la *Tarifa* de Barcelona de 1271: «sens tota *frau* e tot engan» (f° 232v.15): «les damont-dites causes --- cascun prometa --- servar e tener fielment senes tota *frau* --- ajen cura de sercar *los fraus*, e si ls troben, que ho degen denunciar» en una disposició rossellonesa de 1296 (*RLR* v, 94). En aquests dos textos és, doncs, encara en part femení, com en llatí. «Fahiem bé guardar nostres cavallers que no anassen a *frau* tro sabéssem la terra», *Cròn.* de Jaume I (Ag., 298); «exceptant-ne tots aquells e aquelles qui ab *frau* e engany amen, que sien exempts de trobar en vós mercè», «puix los Reys són stats morts per mi, lícitament e ab tota veritat, sens engan, *frau* ni decepció», «prenç a vós per marit e senyor, e done-us mon cors liberalment, sens *frau* ni engan negú», Jo Martorell (Ag. I, 136, 229; II, 191). Així també en aragonès antic: «si alguno de las perssonas sobreditas, por escogitada manera *defraudará* o farà *frau* a los ditos fueros, que sobre la dita *frau* los jurados de cadaún lugar, puedan fazer provissión» en els furs aragonesos de 1359 (*Tilander*, *RFE* xxii, 28).

Però ja per aquell temps, i més encara des del segle xv, fou un mot d'ús netament legal i de dret administratiu: «la venda diu que lo qui ha venut me està en evicció de qualsevol *frau* o engany o vici o dany que se'm puga seguir --- *quidquid fraudis, doli aut vitii* ---», OPou (*TbPu.*, 138). Modernament emprat sobretot en la locució adverbial o adjectival de *frau*: «diga'ls que ja poden entrar, que aquí no hi ha *ningú de més*, però que entrin de *frau*», MVayreda (*La Puny.* v, 105), especialment amb referència al contraban MVayreda (*id.*, pp. 49, 281); a *frau*, locució paral·lela i aplicació diferent, en el citat passatge de Jaume I.

DERIV.: *Frauire*. *Fraudar*; *fraudació*; *fraudador*; *fraudatori*; *fraudós*. *Fraudulent*, del ll. *fraudentus*, *id.* (*VidesR*): «*fraudentment* han parlat ab tu les femnes», f° 65r2, n. 46; traduïnt *dolose* (però *fraudolosament* en el ms. B); *fraudentment* doc. de 1322, Val.: «ordenaren que neguns dels dits tenders --- no guos comprar nous, que les mesuren *fraudentment* ---» en el *Libre de Mostassaf* de València, 52, doc. de 1322. Antigament s'usà, doncs, sovint amb femení invariable, però la llengua va anar restablint l'ús correcte de *fraudenta*, com en llatí.

Fraudulós, manuscrit B de les *Vides Ross.*, veg. a